

ADULTS AMB GANES, D'APRENDRE CATALÀ

EL CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA
HA ORGANITZAT MILERS DE CURSOS ON S'HAN INSCRIT
MÉS D'UN MILIÓ D'ALUMNES

Acabem de tancar l'any del vintè aniversari del naixement del Consorci per a la Normalització Lingüística. En paraules de Bernat Joan i Marí, que n'és president, aquest ens públic «ha superat llargament la majoria d'edat». Un cop encetat el 2010, doncs, és hora de fer balanç i de repassar el camí recorregut durant aquestes dues dècades de dedicació a la promoció de l'ús social de la nostra llengua.

NÚRIA MARTÍ > TEXT

PERE DURAN I NÚRIA MARTÍ > FOTOS

El Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) és un organisme creat per la Generalitat de Catalunya i les administracions locals. A Girona, en concret, tot plegat va començar per iniciativa de la Generalitat, la Diputació i l'Ajuntament de la ciutat. De mica en mica, i a partir de l'any 1990, s'hi van anar incorporant els ajuntaments d'altres municipis. El 1992 s'hi van afegir els consells comarcals, i allò que s'havia iniciat gairebé com una empresa familiar va anar creixent de manera considerable.

Actualment, el CPNL té vint-i-dos centres de normalització lingüística (CNL) arreu de Catalunya, a través dels quals porta a terme tasques d'assessorament, dinamització i ensenyament del català. Al Centre de Girona, que abraça set comarques

(Gironès, Pla de l'Estany, Garrotxa, Ripollès, Selva i Alt i Baix Empordà), hi ha unes cent cinquanta persones contractades –divuit a Girona ciutat (i eren tres a l'inici!)–, moltes de les quals es dediquen a ensenyar català a adults. I és que l'ensenyament se n'emporta la palma, pel que fa a volum de feina.

Montserrat Mas, directora del CNL de Girona gairebé des del moment de la seva formació, afirma que passats uns anys de la creació del CPNL, cap a la meitat dels noranta, «semblava que la necessitat de classes de català s'acabava perquè no hi havia moviment poblacional; feia l'efecte que la població ja estava formada i que una part del sentit de l'existència del Consorci es perdia». Però a les acaballes

del segle tot va canviar; hi ha un abans i un ara en la història del CPNL. Tal com diu Mas, «l'ensenyament no va al marge del creixement poblacional». I és així: el canvi que ha viscut la nostra societat s'ha viscut també dins del CPNL.

Del *Digui, digui* al Parla.cat

Ben segur que tots aquells que fa anys llargs que som a Catalunya, tant si hi vam néixer com si no, recordem el *Digui, digui*, el curs multimèdia de català per a no catalanoparlants adults promogut per la Direcció General de Política Lingüística a partir de l'any 1984. Potser fins i tot sentim la musiqueta del programa televisiu que emetia TV3 amb el mateix títol i que protagonitzaven actors com Margarida Minguillón o Alfred Lucchetti. Se'n van fer moltes edicions, dels llibres de

**«L'ensenyament
no va al marge
del creixement
poblacional»**

text, perquè en aquella època els ensenyants no disposaven de cap altre mètode. Per a aquells que ja parlaven la llengua, el *Som-hi* va fer també una gran funció, però, comptat i debatut, gairebé tot estava per fer. Tal com comenta Agnès Llagostera, coordinadora d'ensenyament al CNL de Girona, «l'arribada d'estrangers a les classes no va començar fins als anys 2000 i 2001». Per tant, la majoria d'alumnes que s'interessaven per l'aprenentatge del català abans del canvi de mil·lenni eren o bé catalanoparlants que havien fet els estudis en llengua castellana (abans del 1979 el català no era obligatori a les escoles) o bé persones de l'Estat espanyol que s'instal·laven a Catalunya. Els cursos que s'oferien eren A1, A2, B, C i D (ara bàsic, elemental, intermedi, de suficiència i superior). Toni Rusalleda, que va començar fent classes de llengua catalana voluntàries a escoles de primària l'any 1974 i que ha estat al capdavant del Servei de Català de Salt durant més de vint anys, recorda que es feien intensius de nivell C a l'estiu i que l'aula s'omplia de gom a gom perquè les titulacions de català

>> **Una activitat acadèmica en el Consorci per a la Normalització Lingüística.**

ja eren necessàries per treballar a les institucions públiques. «Al principi hi havia pocs llibres de text i fèiem servir fotocòpies i dossiers. De mica en mica les editorials s'hi van anar abocant», explica. És cert: Barcanova, Castellnou, Teide, Eumo, Editorial Octaedro, Edicions L'Àlber... han anat publicant i publiquen material adaptat als canvis de programacions. «La metodologia tradicional tampoc no era cap pecat, perquè tothom tenia moltes ganes d'aprendre», diu Toni Rusalleda, però encara que això sigui així, la veritat és que avui els professors disposen d'eines diverses que llavors no existien, tant de text com de lectura, i també material interactiu: les col·leccions de lectura fàcil com *Llegim*, de Publicacions de l'Abadia de Montserrat, o els

De mica en mica es va abandonant el sistema educatiu tradicional per donar pas a un enfocament comunicatiu

llibres de lectura graduats en nivells de dificultat de Cat i Company Publicacions, entre d'altres. El camí ha estat llarg però productiu. D'aquell primer *Digui, digui*, bo i útil en el seu moment però avui obsolet, hem passat al www.parla.cat, l'espai virtual d'aprenentatge que posa a l'abast recursos didàctics per aprendre la llengua catalana de manera lliure o tutoritzada. Un salt de llargada.

Tasques a l'aula

Parlem de transformacions substancials al carrer i a l'aula, doncs. Fins al 1995 la durada dels cursos era de noranta hores, però a partir del curs 1995-96 es va passar al sistema actual de mòduls de quaranta-cinc hores amb més de tretze nivells d'aprenentatge. I amb el marc comú de l'ensenyament de segones llengües promulgat pel Consell d'Europa l'any 2001, el canvi de metodologies i programacions ha estat rotund. De mica en mica, es va abandonant el sistema educatiu gramatical tradicional per donar pas a un enfocament comunicatiu. Es tracta de transportar a classe situacions de comunicació de la vida

>> Agnès Llagostera,
Isabel Roura
i Montserrat Mas.

diària i aprofitar-les per treballar diferents habilitats, tant de comprensió com d'expressió, orals i escrites. La gramàtica arriba com a necessitat per a aquesta comunicació, lluny de les lliçons magistrals basades només en l'explicació teòrica i la resolució d'exercicis d'ortografia i de morfosintaxi. Segons Agnès Llagostera, aquest nou procediment, basat en el que s'anomenen *tasques* que els alumnes han de resoldre, funciona bé, tot i que costa canviar l'organització gramatical i ortogràfica, perquè els mateixos professors han de passar un procés d'adaptació: «Als nivells bàsics i elementals, dirigits a no catalanoparlants, la metodologia per tasques està molt més assumida, però a l'intermedi tot just comencem». La coordinadora pedagògica explica que actualment al nivell intermedi hi ha un nombre considerable d'alumnes que no són catalanoparlants d'origen, la qual cosa fa plantejar ara l'ensenyament del català com a segona llengua també en aquest nivell, quan abans no era així. I és un fenomen creixent: a Castelló d'Empúries, sense anar gaire lluny, la meitat de la població és estrangera; a Lloret de Mar i a Salt, un quaranta per cent, i a Figueres, gairebé el trenta per cent. Si abans molt de material es basava en la comparació entre català i castellà, ara això ja no fun-

ciona perquè els referents culturals dels estudiants són molt variats. És per això que Llagostera afirma que ha de canviar el plantejament d'ensenyament: «El que interessa per aprendre una llengua és la bona comunicació, la utilització de l'idioma; no calen els noms dels temps verbals, per exemple, sinó saber-los utilitzar». Tal com diu Ernesto Martín, professor de la Universitat Pompeu Fabra, «la base de l'enfocament comunicatiu és que una llengua s'aprèn fent-la servir».

Isabel Roura va començar a treballar al CNL de Girona l'any 2004 i es va submergir de ple al món de la metodologia per tasques: «Venia d'un ensenyament tradicional i al principi em va sorprendre, però els alumnes dels cursos bàsics i inicials responien bé, els semblava natural». Roura comenta que al nivell intermedi la situació és una mica diferent: «La gent d'aquí s'estranya molt d'aquest nou mètode, però un cop avança el curs i tots s'hi adapten, veuen que funciona i n'estan contents».

Els alumnes n'estan convençuts i ho manifesten. Rachid Carroum, que cursa el nivell intermedi 2 a Girona, diu: «Ara els llibres de text són més clars, no tenen l'estructura de quan era petit, i tot entra de manera més fàcil. Sense adonar-me'n, cada vegada m'estic introduint més a la llengua i al país. El català surt sol». Anastàsia Gnezdilova, que va començar amb el bàsic 1 i ja ha arribat a l'intermedi 2, parla sempre en català. «A Rússia hi ha un altre estil d'educació», diu, «sempre es comença per la gramàtica, i sí que és

«Si la Generalitat no s'hi hagués implicat, el creixement del Consorci per a la Normalització Lingüística no hauria estat possible»

important saber escriure una llengua, però encara ho és més parlar-la, saber-t'hi expressar bé». I és que l'Anastàsia, que viu a Girona i té al cap el projecte de filmar un documental sobre la realitat catalana per emetre'l a la seva terra, ho té molt clar: «La primera cosa que has de fer quan arribes a un país que no és el teu és aprendre'n la llengua».

La gran diversitat que ara hi ha a l'aula (d'edat, de nivell d'estudis, de procedència de l'alumnat), i que reflecteix la situació que vivim fora de classe, no ha de representar un inconvenient per al professor o la professora, doncs. Ans al contrari, «és enriquidor per al professorat», assegura Agnès Llagostera. Isabel Roura ho explica així també: «Fa molta il·lusió formar part del seu camí d'aprenentatge, ajudar-los a integrar-se a través de la llengua. Amb l'enfocament comunicatiu, sobretot als nivells bàsics, hi ha una sensació contínua de compartir tot un procés. Una alumna de Cassà de la Selva va començar de zero i ha acabat fent de voluntària per la llengua! I això és fantàstic».

El repte del futur

D'aquesta manera, l'oferta de cursos del CPNL ha augmentat molt des del seu inici. A Girona hi ha un gran nombre de mòduls bàsics (la meitat dels que es fan) i una bona quantitat d'alumnes de nivell D (set cursos), des que el nivell superior es valora com a mèrit a l'Administració pública. Montserrat Mas afirma que es cobreix bé la demanda de cursos i que, perquè tot això sigui

>> Professores del CPNL en una trobada a Girona.

possible, la Generalitat de Catalunya, la Secretaria per a la Immigració, els ajuntaments i per descomptat la Secretaria General de Política Lingüística hi han jugat un paper fonamental. «Si la Generalitat no s'hi hagués implicat, el creixement del Consorci per a la Normalització Lingüística no hauria estat possible», diu. «S'han fet esforços per posar la llengua a l'abast de tothom, i el CPNL no ha quedat al marge de les noves tecnologies».

Montserrat Mas està convençuda, però, que el gran repte és fer entendre que la llengua forma part de la societat i que és qüestió de tots -ciutadans, institucions públiques, polítics- que el català tiri endavant. «El món socioeconòmic i el món jurídic, per exemple, s'hi haurien d'implicar més». La directora del CNL de Girona no dubta que el CPNL es mantindrà, que té futur, en la mesura que molts habitants de casa nostra, la majoria immigrants, encara no saben la llengua catalana, i afirma que al darrere de tota la feina feta hi ha un equip docent, gestor, tècnic i administratiu amb esperit de país, homes i dones que són al Consorci perquè tenen

Ja comença a ser hora que els catalans ens arromanguem i que lluitem per la pervivència de la nostra llengua

amor a la llengua i a la terra, al marge d'ideologies polítiques.

«Moltes vegades em trobo que encara que jo parli en català, em contesten en castellà, i si hi torno en català, continuen responnent-me en castellà», se sorprèn Anastàsia Gnezdilova. Ja comença a ser hora que els catalans ens arromanguem i que lluitem per la pervivència de la nostra llengua.

Núria Martí
és escriptora.

PER SABER-NE MÉS

<http://www.cpnl.cat>
<http://www.parla.cat>
<http://gencat.cat/llengua>
<http://netvibes.com/carmebove>
 (recull de blocs sobre aprenentatge de la llengua)
<http://gencat.cat/llengua/liu/42/>
 (MARTÍN, Ernesto, «Què vol dir treballar a classe amb tasques comunicatives?» (I i II), *Llengua i Ús*, Revista Tècnica de Política Lingüística, núm. 21 i 22)